

EDINOST

206 Adelaide St. W.
Toronto 1, Ont.

Entered as second class matter at
the Post Office Dept. Ottawa.

Edinost

NEODVISNO GLASILO KANADSKIH SLOVENCEV

TORONTO, ONTARIO FRIDAY OKT. 13 1944.

Price 5 c.

Let. 2. št. 82.

Vol. 2. No. 82.

Price 5c.

Razgovor Stalina in Churchilla v znamenju zmage in mira

ROOSEVELT OBVEŠČEN O POTEKU RAZGOVORA.
ODLOČNI IN TRDI POGOJI ZA NEMČOJI. DIPLO-
MATICI IN VOJNI PROBLEMI GLAVNI TOČKI
RAZGOVORA.

Moskva, 10 okt. — Ministrski predsednik Churchill, je večer prispev v spremstvu zunanjega ministra Mr. Eden, ter večjim številom visokih vojaških predstavnikov v svetovalcev v Moskvo. Napram tozadnem poročilom glavnih točki razgovora med Stalinom in Churchillom, sta diplomatski in vojni problemi pred zavezniški. Predsednik Roosevelt, kateri ni navzoč razgovoru Stalina in Churchilla, je obveščen o poteku razgovora na enak način, kakor je bil premier Stalin za čas konference v Quebecu.

Posamezni krogi trdijo, da pride na raspravo poleg najvažnejšega vprašanja potne in breskogojne zmagade nad Hitlerjevo Nemčijo, tudi vprašanja Balkana in vzhodnih meja Poljske.

Sovjetsko časopisje, katero se že dalj časa bavi z vprašanjem glede odločnosti in trdi pogojev za Nemčijo, opozarja zunanje časopisje in posamezne kroge glede blagohotnega mnenja napram nemškim fašistovskim zločincem, kateri napovedujejo potrebo blagih pogojev pri mirovni konferenci. Re-

vija "Vojna in Delavski razred" v najnovejšem iztisu pravi: "V bližnjih bodočnosti bodo armade Zedinjenih narodov podvzele v velikem obsegu akcijo za popolno poraz Hitlerjeve Nemčije. Je nile, katera bi mogla sprečiti napredovanje teh armad z vzhoda in zapada, kakor ne sile, katera bi sprečila njihovo zmagovalno spojitev v Berlinu". Medtem "Trud" uradno glasilo strokovnih unij, citira "The Washington Post" in "New York Herald Tribune", katera se trudita podati utis v javnem mnenju, da bo "revna Nemčija malfretirana". "Trud" postavlja vprašanje, kako da se "The Washington Post" ni razburjal, ko so Hitlerjevc vničevali Donbas in Krivoji Rog, dasi se razburja sedaj radi nemške industrije, katera naj pride pod krepko nadzorstvo proti ponovitve agresije.

Poznejša poročila trdijo, da je razgovor med Stalinom in Churchillom potekal v dobrem sporazu, glede vojnih in tudi povojskih vprašanj. Stalin je medtem izrazil zahvalo Kanadi za jeno pomoč Sovjetski Uniji, 50 milj bojne črte". Posame-

Močna ofenziva Rdeče Armade na celi crti

ŽELEZNIKA MADŽARI PROGA NIŠ-BEOGRAD PRESEKANA.
BEŽE IZ BUDIMPESTE. NACISTIČNA CRTA OB RIGI IN MEMELU RAZBITA.

London — Močna ofenziva Rdeče Armade skoraj na celi bojni črti in med važejošo zmago, se pristeve zdobitev sovražnega položaja pri Memelu. Redno vojno poročilo Rdeče Armade poroča, da so oddelki pod veljstvom generala Bagramina z uspehom razbili sovražno črto v vrzeli 25 milj široki in dosjeli do Baltiškega morja pri Palange, na meji med Litvijo in Latvijo, 14 milj severno vzhodno od Memela. Računa se, da je tem postavljen v past okrog 150 tisoč nacistične vojske, katera se nahaja od Rigi do Palange.

Poznejša poročila trdi, da so oddelki Rdeče Armade točno v nastopanju proti Tilisit v vzhodni Prusiji, odločno bitka pa je v teku na ulicah Memela. "Pravda" v svojem poročilu med drugim pravi: "Sovjetske čete so v akciji ob vzhodni Prusiji. Sovjetsko topništvo ne prestano dežuje in drobi načistične položaje, na razdalji

zni krogi napovedujejo v naslednjih dnevi odločne akcije ob vzhodni Prusiji. Svojo napoved oslanjajo na izjavjo sovjetskega časopisa, katero pravi, da je nile, katera bi mogla zaustaviti napredovanje Rdeče Armade in zavezniških armad z vzhoda in zapada, da pridejo v Berlin.

CIO OBSOJA GOVOR PREMERA

Toronto — Unijski lokal 112 UAW-CIO, je na članski seji sprejel resolucijo s katero obsoja govor premiera Drew z dne 9 avgusta. Na men govorja je bil vsebuje rešolucijo, podžgati notranje mržnjo na podlagi družinskih dodatkov predvidenih po federalni vladi za socijalno obskrbo posebno s ozrom Quebec province. Dalje namen je bil podati utis glede družinskega dodatka, federalno-provincialnega povojnega načrta za rekonstrukcijo, stavbini program, narodnega zdravja in boljši živiljenjski položaj, kot nevarnost za delavce in narod v splšnem, dasi pa premier in njegova vlada ne prizadeva ničesar v tem oziru.

In kaj še je bolj nerazumljivo je to, da so oblube torijevcev še vedno oblube na papirju in je skrajno čas, da se v tem oziru poravnava napaka na lastnom pragu, zaključuje resolucija.

Nadaljnje poročilo Rdeče Armade in sicer po zavzetju Szeged mesta, drugo veliko mesto od glavne prestolice in Cluj, pravi, da je v teku močna ofenziva na Madžarskem. Oddelki Rdeče Armade, so okupirali mesto Szolnok, 50 milj od Budimpešte. Napram zatrdiru radijski poročila iz Švedske, razni uslužbenci in tudi civilno prebivalstvo, zapuščajo prestolnico v begu. Ista vest trdi, da je madžarska vlada že zapustila mesto in je mestna obramba prepričena Nemcem.

Poročilo o bojih v Jugoslaviji med drugim pravi, Rdeča Armada in Narodno-ovsobodilna armada, drobe nacistične položaje pri Beogradu. Železniška proga Niš-Beograd, je presekana in z tem onemogočeno odstopanje nacističnem silam iz južnih krajev Balkana.

Osvobojena je Velika Planina, 43 milj južno Beograda, Palanka in Užice, 75 milj južnozapadno Beograda.

Zavezniška Armada v akciji pri Aachenu in Dunkirku

London — Oddelki prve kanadske armade so presakali pot za umik nacističnih sil pri Walcheren in Beveland polotokih. Računa se, da je z tem presekano okrog 10 tisoč nacistične vojske, za katere ni drugačia izho-

MR. DREW SE JE PRED LETI IZKAZAL "VESČAKA"
V PODŽIGANJU NEZAUPANJA NAPRAM
SOVJETSKI UNIJI

Toronto — Dne 25 septembra preko 60 delavskih unijskih predstavnikov v Windsorju, kateri predstavljajo nekoliko tisoč organiziranih unijskih delavcev in delavk, ter tudi pretežnost javnega mnenja ne samo v Windsorju, temveč tudi v deželi s ozirom na torijevsko vlado, je podpisalo odprto pismo poslancem CCF, za formiranje koalicjske vlade. Kot znano CCF poslanci so na podlagi svojega oportunističnega stališča glede sodelovanja z drugimi strankami, odklonili svojo pripravnost s izgovorom, da je nepotrebna koalicija in reakcionarnimi tečnjaki glede odločanja v poslanski zbornici, na slepo dajajo živiljenjsko podlogo torijevcem z odklanjanjem sodelovanja z drugimi strankami, za doseglo progresivnih zakonodaj in pa programa dela po vojni proti brezposebnosti in bedi.

Voditelj CCF, kateri v sentimentalni oportunistični zaslepjenosti, ne morejo razločiti vprašanje med resničnim progresom ljudstva in pa nevarnosti pred reakcijo in reakcionarnimi tečnjaki glede sodelovanja v poslanski zbornici, na slepo dajajo živiljenjsko podlogo torijevcem z odklanjanjem sodelovanja z drugimi strankami, za doseglo progresivnih zakonodaj in pa programa dela po vojni proti brezposebnosti in bedi.

Toda "Toronto Star" v svojem uvodniku z dne 10. oktobra očita premieru Drew, na podlagi njegove napovedi in sicer potem, ko se je povrnil v Kanado iz obiska v Sovjetsko Unijo, o njeni vojaški moči, državni varnosti in pa trhli gospodarski podlagi njenega gospodarskega sistema. Ta uvodnik med drugim pove: "Col. Drew najbrž da ima neljubi spomin ob priliki svojega obiska Sovjetske U-

VERSKE SVOBODSCINE V
SOVJETSKI UNIJI

Moskva — Cerkveni Svet je te dni naznani svobodo bogočastja katoličanov v Zapadni Ukrajini. Belorusija in Baltiški republike. Naznano pravi, katoliški verniki vživajo enake svobodscine s ozirom na njihove cerkvene obrede, kakor vse druge verske ustanove v Sovjetski Uniji.

Cohen odklonil CCF kandidaturo

Windsor — J. L. Cohen, precej dobro znan unijski delavski odvetnik, je zadnega tedna odklonil CCF kandidaturo za prihodnje federalne volitve, za Windsor-Essex volilno okrožje.

Cohen, kateri je bil nominiran pred nekaj meseci, da kandidira v omenjenem volilnem okrožju in sicer kot CCF kandidat za federalno poslansko zbornico, je odklonil kandidaturo v sled upornega stališča CCF, namreč njenih provincialnih poslancev proti formiraju koalicjske vlade.

Na području Aachen, oddelki ameriške armade, so v zaporedni akciji in drobe preostale del sovražne sile obklopjene pri tem mestu. Nacističnu garnizonu je izdan ultimat, za predajo ali bo pa popolnoma vničen. Določeni rok je bil 24 ur, toda Nemci niso odgovorili, na kar je zavezniško topništvo in aviacija, začela svoj posel. Tozadnja vest ne pove o predaji nacističnih sil, dasi so vsi znaki, da bo mesto Aachen kmalu očiščeno.

KOROŠKA BO KMALU OSVOBOJENA

Radio postaja Svobodna Jugoslavija med drugim pravi: Prebivalstvo Koroške je v predvečerju popolnega osvobodenja in priključitvi demokratični federativni Jugoslaviji. V jeseni in zimski mesecu 1943-44, ljudstvo zapadne Koroške se je demonstrativno dvignilo v borbo proti Nemcem, kateri so hoteli z silo ponemčiti ta kraj.

V tem letu tisoč novih borcev se je pridružilo Koroškim Partizanskim oddelkom. Ljudstvo z druge strani Karavak pomaga Osvobodilni vojski in je razviden velik uspeh v sodelovanju ljudstva in partizanskih oddelkov.

New York — Wendell Willkie predsedniški kandidat republikanske stranke v letu 1940, je neglo umrl v bolnišnici dne 8. 10. 1944. Prišel v grlu je vplival na srce in sledila je smrt. Willkie je bil ob smrti star 52 let.

Wendell L. Willkie umrl

Sovražni garnizon obkoljen

proti Moravi in so osvobodili važno rudarsko področje, največje proizvodnje bakrene rude, rudnik Bor.

V Črnigori je obkoljena sovražna garnizija pri Cetinju, Podgorici in Grahovu.

Znaten uspeh je zabeležen na teden na drugih točkah bojne črte. Oddelki 14 korpusa NOV., so osvobodili Petrovac in presekali nemško črto za umik proti Požarevcu. Izmed Knjaževca in Zaječara, so pobili nemško kolono in zaplenili 80 trokov, dva tanka "Tiger" izdelka. Medtem so partizanski oddelki pobili grupo četnikov, kateri so stražili železniško progo, nedaleč Riske.

Nadaljna vest trdi, da je bila železniška proga Zagreb-Brod in Vinkovci, presekana na 150 mestih, ter razstrajljeno 30 tehničnih instalacij.

V Sloveniji železniški promet je zaporedoma oviran. Na več krajev je presekana železniška proga in z tem sprečeno nacistično okupatorjev dobava pojščanja, kateri tudi umik. Toda sovražnik pošilja nova pojščanja, da zaveruje železniško progo Trst-Ljubljana in Celje, ter Zidanomost-Ljubljana.

MR. CARLIN NA VROČEM POLOŽAJU

Sudbury — R. C. Carlin, provincialni poslanec CCF stranke, se nahaja na precej vročem položaju, kajti za njegovo zmago v zadnjih provincialnih volitvah gredo zasluge unijskim delavcem v tem okrožju. Zdi se pa, da Mr. Carlin ni pripravljen zastopati zahteve organiziranih delavcev.

Zelo hladno se je ponatal napram delavski delegaciji, Jos Billings, delavski kandidat za prihodnje volitve, C. Smith, R. Maks, Jos Nagode in Peter Kekić, v intervju-u glede njegovega stališča za koalicjske vlade.

posebno v organiziranju armade in v nastopanju na sovražni položaj.

Položaj sovjetsko-nemoške bojne črte dne 10. okt.

"EDINOST"

Published weekly at

206 Adelaide St. W., Toronto, Ontario,
by Edinost Publishing proprietor
in Slovenian LanguageRegistered in the Registry Office for the City of Toronto
on the 25th day of June, 1942, as No. 47939 C. P.**EDINOST**Izhaja vsak petek v slovenskem jeziku. Naslov lista:
206 Adelaide St. W. Toronto, Ontario.

Dopisi brez podpisa se ne vpoštevajo. Rokopis nenaročenih člankov in dopisov se ne vrača.

**Lastni izum fašističnih zločincev
naj jim bo kazen**

Zadnje čase se kaj pogostoma opaža razlago, kako postopati z poraženo Nemčijo in kakšna kazan naj zadeče na fašistične zločince. Med temi oboževalci, karor pred leti tako tudi danes, dobimo razlago z kakim blagim priporočilom od znanih v javnosti po svojem stališču, Ledy Astor, Herbert Hoover, Henry Ford in tako dalje po vrsti do nižjih uslužbencev, kateri se včasih slišijo tudi na rádio, kot nekakšni vojni "kommentatorji".

Taki so se vrstili v vrstah onih, kateri so poveličevali Hitlerjev "novi red" v Evropi, ter kjerkoli je bilo mogoče dajati kar največ podpore fašistični propagandi, da pri tem ne omenjam najbolj prikladnega načelnika Hearstovo časopisje tam čez mejo in tudi tukaj v tej deželi, med temi "Toronto Evening Telegram."

Zdaj, ko je cel svobodoljubni svet na krvavih poljanah ne samo se prepričal o strahotah fašističnega "novega reda", namreč položil na grmadah nedolžnih žrtev živo prisočno, da se osveti za prizadete zločine, da se poravnava točasna in starodavna krivica — zdaj, skupaj v sentimentalnem zanosu vplivati na javno mnenje, da se doči bolj blaga kazan za zločince. "Ali se ne bojimo odgovornosti pred usošo nemškega naroda, nemške močne industrije, če vse to zadene trda in odločena kazan in bo podvrženo trdemu in odločnemu nadzorstvu" napovedujejo oboževalci v svoji histerični kampanji.

Ko so nemški fašistični rabi v divji pijačnosti fašistične strasti, morili na tisoče žena, otrok in starec, ko so nemški "Junkerkriji" ničli mesta in vasi po Jugoslaviji, Franciji, Angliji in naposled v Sovjetski Uniji, taki oboževalci so pozabili celo na cerkveno zapoved, ki pravi: "Kdor se z mečem bojuje bo z mečem končan," dasi so pred letih in tudi sedaj pripravljeni zopet gonjo proti "boljševiške Rusije", po cerkveni vprašanjih. Tako je danim se delo za potrebo naslovnitv nemškemu kapitolu Hitlerju, Georungu in ostali fašistični družbi, da se bolj blago postopa vsaj z civilnim prebivalstvom, mestni in vasm. Taki niso imeli besedice proti zverskemu postopanju podivljanih fašističnih tolpi, ko se razsejale po Evropi, posiljevale žene in dekleta. Tudi niso imeli besedice proti, ko se nemški zdravnik izcedili poslednjo kap krvi iz nedolžnih otrok, dajajoč transfuzijo krvi nemškim vojakom. Ni bilo slišati besede proti strašnega odkritja zločinov pri Bari Jari, nedaleč Kijeva, Majdaneku — in ne za Sodažico, ter tisoč žrtev v Sloveniji in Jugoslaviji. Da — takrat nismo slišali besedice in tudi nismo čitali, kako blago naj se postopa.

Hitlerjev "novi red" je pred popolnim razsulom. Močnejši in močnejši vdarci padajo od zunaj in na znotraj Nemčije same. Delnicari so v skrbeh, objemlje jih histerična bojazen, kaj bo z nemško industrijou. Strah prevladuje reakcijo, raznega rodu, katera si je vred z nemškim fašizmom v histerično zaviti kampanji pod kinko "rdečega strašila" zagotavljala položaj. In zdaj vse to prihaja v odločilno fazo, pred popolnim razsulom fašističnega "novega reda" v Evropi. In to je poglaviti vzrok, zdaj v najbolj odločilnem trenutku tako za razlago o blagi kazni za fašistične zločince, karor tudi za v bodoče pripraviti podlago za nadaljevanje na en ali drugi način, med narodnognem trenja.

Vse kar je poglavito pri tem je to, da svobodoljubnim narodom, ni potrebno iskati način, kako naj določijo kazan za fašistične zločince. Narodi Jugoslavije, ne potrebujejo ničesar navodil in tudi ne prič. Narod kot celota je priča in naj bo tudi sodnik. Sodi naj le z kaznijo, katero so izumili peči smrtni, posebni voz z plinom, izsesavanje krvi iz otrok, zlaganjem z človeškimi trupli grmad in na živem zakapanjem ljudi.

To je izum fašističnega "novega reda" v Evropi. Ali naj bo kdo odgovoren za usodo onih, ki so ga izumili in so z njim izumom pokončani? Da — lastni izum fašističnih morilcev, naj bo tudi za njih kazan.

Vedno bolj se pogreza v brezno

Poljska reakcija okrog begunske vlade v Londonu, je zelo tipičen primer, ne samo poljske, temveč reakcije v splošnem, katera si prizadeva na kakšen koli način zadržati oblast v svojih rokah in pa obstati kot zaslomba "Cordon Sanitaere" v povojskih vprašanjih. In kar je najbolj važno pri tem, da se skuša zopet po starem vzorcu podigati notranje trenje med narodi, na račun tujega ozemlja.

Sporna zadeva je vprašanje meja med Poljsko in Sovjetsko Unijo, kakor tudi Narodno-ovsobodilnim odborom in krog begunske vlade v Londonu.

Poljski reakciji se gre za vprašanje meje več, karor pa osvobojenje Poljske same. Gre se ji tudi, ali bi ne bilo mogoče na en ali drugi način po starem vzorcu obdržati oblast in sicer "Cordon Sanitaere", kakor po prvi svetovni vojni tkz. "pregrajo med boljševiško Rusijo in zapadno demokracijo".

Po prvi svetovni vojni, poljski veleposestniki so se polstili bogatih posestev v Zapadni Ukrajini in Belorusiji. In na to ozemlje preže tudi danes, ne glede na narodnost, za svoje sebične in škododeljnjo namenjene svrhe.

Med najbolj tragičnimi poizkusi, da se ponovi gonja proti Sovjetski Uniji, ter pridobi javno mnenje, je bil ljudski upor pod poveljništvo tkz. generala Komarovskiego (Bor). Posamezni krogi so na živiti način takoj v začetku odpora, začeli kovati načrte za povrnitev begunskega kroga v Londona, prej, kakor pa priti v sporazum z poveljništvo Rdeče Armade. Da opravičijo svoje stališče v tem oziru, zvrščajo odgovornost na Sovjetsko Unijo z tem, češ da Rdeča Armada ni hotela podvzeti ofenzivo za osvobojenje Waršave. Ne zdi se jih pa potrebno omeniti, kako da so ravno Nemci virgli svoje rezerve okrog Waršave? Tudi ne, zakaj je general Komarovski sam na svojo roko odklonil navodila poveljništva Rdeče Armade?

Poljska reakcionalna skupina je tipičen primer reakcije v svetu.

O razmejitvi med Jugoslavijo in Italijo

(članek, ki je izšel v časopisu NOVA JUGOSLAVIJA junij-juli 1944)

Napisal Dr. JOSIP SMODLAKA

(nadaljevanje)

Pri iskanju izhoda iz takšne, za Italijane zelo neugodne situacije, je očvidno v g. Salveminiju nastala borba med na eni strani demokratom in poštenim človekom, kar on zares tudi je, a na drugi strani italijanskim rodoljubom, kateremu srce krvavi pri misli da Trst in Istra ne bi več spadala k Italiji. V tem duševnem konfliktu izgleda, da je glas krvi zagušil glas pravice. Ali samo za trenutek, ker takoj za tem, g. Savemini, da si umiri svojo zavest, proža Slovanom svoje zmanjšane Julijške Benečije vse mogocene garancije za svobodo, neovirano rabo slovenskega in hrvaškega jezika v občinah in šolah.

Salveminijev namen je plemenit, ali ponujena zaščita manjin ne bi ublažila gospodarske škode, katero bi trpeli dotični kraji če bili v državnem življenju, posebno v prometu in trgovini privezani k Italiji. Najslabša stran Salveminijeve zamisli, in sploh vsakega italijanskega aneksionističnega projekta, je v tem, da oni ne računajo z dejstvom, da je Primorska ali Julijška Krajina v geografskem, gospodarskem a posebno v prometnem oziru organski seslavni del južnoslovenskega ozemlja.

Ti kraji se morajo samo umetno združiti z Italijo in to samo na račun ekonomskega zastopa, kot je jasno pokazalo nazadovanje trgovstva in blagostanja v Trstu in na Reki pod Italijo. Namreč ko sta ti mesti bili odrezani od svojega naravnega zaledja.

Kar se tiče Salveminijevega predloga, da se v Primorskem Kraju prebivalstvo grupira v dve nacionalne kurije, ki bi omogočale vsaki narodnosti krajne samoupravo in rabo narodnega jezika v občinski upravi in šolah, je to stvarno samo en način kako zavarovati jezikovne pravice manjšine. Jugoslovani niso nikdar izvajali prisilnega raznarodovanja, Jugoslovanska država, je tu-

di pod starim reakcionarnim režimom, vzdrževala na svoj strošek mnogo sto nemških, ogrskih in drugih manjšinskih šol, medtem ko je Italija istočasno ukinila še zadnje franceske šole v pokrajini Aosta. V novi demokratiski Jugoslaviji je manjšinam garantirana tudi mednarodna kontrole, neovirana raba narodnega jezika v javnem življenju in v šoli. Če pa bodo v tej smeri uvedene kakšne garancije v Evropi, se jim bo Jugoslavija rada podvrgla, seveda tudi kako so pomorski krogi v Trstu, z istimi težnjami, želeno pričakovali jugoslovansko vojsko v začetku meseca novembra 1918 leta, predvidevajoč, da bo Trst v gospodarskem oziru težko trpel, če pada pod Italijo.

vz. "Bumbarjev" (italijanskih poljelecev v jugozahodni Istri), ter v njih imenu zahteval, da jim pošljemo oboroženo pomoč, da bi se mogli odbraniti okupacije po Italiji, ker oni so že zeleli, da se njihov kraj, skupaj s celo ostalo Istro, zediní z Jugoslavijo. Spominjam se tudi kako so pomorski krogi v Trstu, z istimi težnjami, želeno pričakovali jugoslovansko vojsko v začetku meseca novembra 1918 leta, predvidevajoč, da bo Trst v gospodarskem oziru težko trpel, če pada pod Italijo.

če gledamo na stvar stališča ekonomskega interesa, katere se ne more podečeniti, moremo z veliko sigurnostjo predvideti, da, če bi sploh

bilo potrebno, da prebivalstvo t.z. Julijške Benečije z glasovanjem odloči o svoji bodoči državi pripadnosti, bi Jugoslavija poleg glasov južnoslovenske večine prebivalstva — ki se je že izrazil s plebiscitem krv — sigurno v nekaterih krajih dobila tudi mnogo italijanskih glasov, a v nekaterih krajih lahko tudi večno tih glasov. Priključenje Trsta, Gorice in zahodnih mest Istre Jugoslaviji, v katerih bi njih italijanski prebivalci mogli, da svobodno negujejo svoj jezik, a da pri tem boljše živijo kot pod Italijo — ne bi bila nikakšna narodna nesreča za Italijo. Nasprotno bi Italijani mogli z zadovoljstvom gledati na svoje dobro situiranje brate tako kot danes brez gjuposti gledajo na svoje rojake v Švici, ki so zadovoljni s svojim položajem ter ne hrepenijo za politični zedinjenjem z maternim državo. Jaz sem prepričan, da je mnogo treznih Italijanov, ki tako razumejo vprašanje Trsta in Istre.

Znani italijanski diplomat, grof Sforza je že trikrat pred Širjo javnost posodal svoje misli o nujnosti nekaterih teritorialnih izgub, ki se sedaj po porazu Italije ponujajo. V dveh teh izjav je g. Sforza posebno govoril tudi o ureditvi meja z Jugoslavijo — ka-

kor si jo on zamišlja. Grof Sforza, se mora priznati, ni nikoli štel lepih besed na adres Južnih Slovanov, stalno je naglašal, kako je on vedno delal za prijateljske odnose Italije z Jugoslavijo. Samo nam so vedno nekako čudno izgledali ti prijateljski nameni, ker smo se spominjali kako je g. Sforza pisal, da je zdrava osnova za prijateljstvo z Jugoslavijo postavljena s pogodbo v Rapalu. Tembolj težko nam je bilo to razmeti, ker je baš g. Sforza osebno v Rapalu, delal in dosegel, da bi se dve tretji

težko krovico nanešeno našemu narodu z njegovim so-

delovanjem.

tako resna kot da mi ponudimo Italiji da si priključi Sicilijo in Sardinijo.

Po vsem izgleda, da je g. Sforza zastonj prelepel 25 usodnih let v odnosu med Italijo in Južnimi Slovani. Kakor se vidi iz navedenih njegovih izrek, on vedno stoji na tem kar je delano v Rapalu. Komaj dovoljuje eno malenkost iz premembro in to z ozirom na Zader. Ali, stvarno tudi v ti točki ne staja dosleden Rapalu. Ker, kot pripoveduje v svojih spominih, on je z ozirom na Zader bil v Rapalu pripravljen popustiti Jugoslavijo, ker je za to bil pooblaščen od svoje vlade. Zader bi bil tedaj prijatelj Jugoslaviji, da sta Trumbić in Vesnič v zastopanju svojega stališča pokazala enakomernost kot Sforza in z njim Bonomi, današnji predsednik italijanske vlade, ki je zaradi svojega trdrega, odločnega držanja v vprašanju Zadra dobil najvišje italijansko odličje. Ali, priznati se mora, da je italijanskim delegatom bilo lahko pokazovati nepopustljivost, ko so vedeli (ker je nekdo izdal tajna navodila naše delegacije) da je bila Paščeva vladu pripravljena da se odreče Zadru, medtem ko našim zastopnikom ni bilo znano, da je italijanski premier Giolitti bil danaka navodila svojim delegatom.

Naravnost slep je, kdor ne vidi da so se v Evropi popolno izpremenile prilike od onega časa, ko je Jugoslavija pod diktatom močnejših sil moral, da pristane na amputacijo svojega narodnega telesa. Razmejitev med nimi in Italijo se bo izvršila v čisto novih prilikah. Londonski pakt po katerem se je trgovalo s tisoči Slovanov kot gluho živino ne velja več. Kot so tedaj bila zmagoslavni silam zvezne roke proti njih zavezni Italiji, tako se bodo sedaj ob strani svobodne in zmagoslavne Jugoslavije znajdili naši veliki zavezni Sovjetska Rusija, Velika Britanija in Združene države Amerike, kateri so z Atlantskim poveljstvom in Tehranskim paktom priznali vsakemu narodu pravico do svobode in samoprelitve. Temu se je angleški publicist Ivor Thomas, ki drugače pogostoma citira g. Sforzo, in mu rad na mnogo tega pritrjuje tako začudil, da je navajajoč gornje besede v svojem članku v "Contemporary Review" dodal tole svojo pripombo: "Ko se bodo vratila fašistična pridobitve, se bo moralno tudi Reka vrnila Jugoslaviji". Obenem je britanski novinar spominil grofa Sforzo, da v Rapalu ni zahteval da bi Reka pripadla Italiji.

Izgleda, da je ta prijateljska pripomba g. Thomasa napeljala g. Sforzo, da se v drugi izjav spomini mesta Reko. Tokrat on v svojem članku, ki je izšel v lanskem oktoberskem zvezku časopisa "Foreign Affairs", pa v francoskem prevodu v "Les Documents de la Quinzaine" od 15. januarja 1944, iznáša ta-le nenavadni predlog: "Italija in Jugoslavija bi mogle ponuditi novi Ligai Narodov Reko in del okolišnega teritorija potrebnega za osnovanje njene suverenosti. Italija in Jugoslavija bi s tem žrtvovali neke svoje teritorije in zahtevali, ali najvplivnejši zastopnik Italijanskih demokracij, g. Sforza na temenih silam zvezne roke proti njih zavezni Italiji, tako se bodo sedaj ob strani svobodne in zmagoslavne Jugoslavije znajdili naši veliki zavezni Sovjetska Rusija, Velika Britanija in Združene države Amerike, kateri so z Atlantskim poveljstvom in Tehranskim paktom priznali vsakemu narodu pravico do svobode in samoprelitve. Italija pa sedaj ni zmagovalna silam zvezne roke proti njih zavezni Italiji, tako se bodo sedaj ob strani svobodne in zmagoslavne Jugoslavije znajdili naši veliki zavezni Sovjetska Rusija, Velika Britanija in Združene države Amerike, kateri so z Atlantskim poveljstvom in Tehranskim paktom priznali vsakemu narodu pravico do svobode in samoprelitve. Italija pa sedaj ni zmagovalna silam zvezne roke proti njih zavezni Italiji, tako se bodo sedaj ob strani svobodne in zmagoslavne Jugoslavije znajdili naši veliki zavezni Sovjetska Rusija, Velika Britanija in Združene države Amerike, kateri so z Atlantskim poveljstvom in Tehranskim paktom priznali vsakemu narodu pravico do svobode in samoprelitve. Italija pa sedaj ni zmagovalna silam zvezne roke proti njih zavezni Italiji, tako se bodo sedaj ob strani svobodne in zmagoslavne Jugoslavije znajdili naši veliki zavezni Sovjetska Rusija, Velika Britanija in Združene države Amerike, kateri so z Atlantskim poveljstvom in Tehranskim paktom priznali vsakemu narodu pravico do svobode in samoprelitve. Italija pa sedaj ni zmagovalna silam zvezne roke proti njih zavezni Italiji, tako se bodo sedaj ob strani svobodne in zmagoslavne Jugoslavije znajdili naši veliki zavezni Sovjetska Rusija, Velika Britanija in Združene države Amerike, kateri so z Atlantskim poveljstvom in Tehranskim paktom priznali vsakemu narodu pravico do svobode in samoprelitve. Italija pa sedaj ni zmagovalna silam zvezne roke proti njih zavezni Italiji, tako se bodo sedaj ob strani svobodne in zmagoslavne Jugoslavije znajdili naši veliki zavezni Sovjetska Rusija, Velika Britanija in Združene države Amerike, kateri so z Atlantskim poveljstvom in Tehranskim paktom priznali vsakemu narodu pravico do svobode in samoprelitve. Italija pa sedaj ni zmagovalna silam zvezne roke proti njih zavezni Italiji, tako se bodo sedaj ob strani svobodne in zmagoslavne Jugoslavije znajdili naši veliki zavezni Sovjetska Rusija, Velika Britanija in Združene države Amerike, kateri so z Atlantskim poveljstvom in Tehranskim paktom priznali vsakemu narodu pravico do svobode in samoprelitve. Italija pa sedaj ni zmagovalna silam zvezne roke proti njih zavezni Italiji, tako se bodo sedaj ob strani svobodne in zmagoslavne Jugoslavije znajdili naši veliki zavezni Sovjetska Rusija, Velika Britanija in Združene države Amerike, kateri so z Atlantskim poveljstvom in Tehranskim paktom priznali vsakemu narodu pravico do svobode in samoprelitve. Italija pa sedaj

Potreba za enotno relifno akcijo

V Ameriki imamo veliko relifnih odborov, katerih vsej namen je nuditi kar največ pomoči narodu v stari domovini, ki je radi vojne in posledic sovražne okupacije utpel ogromno škodo in sedaj hira in umira radi pomankanja hrane, oblike, obuvala, zdravil in strehe. Posamezne jugoslovanske skupine imajo svoje odbore, nobena nima poslovnic za deliti podporo. Zbiranje denarja, ki leži v Ameriki, ne koristi ljudem, katerim je namenjen. Vladne oblasti pa ne marajo imeti opravka z več kot eno organizacijo, ki se bi pečala z delitvijo relifa v posameznih deželah.

Slovenski narod se je pridružil drugim jugoslovenskim skupinam v boju za svojo svobodo in pravico. Uvidel je, da le v skupnosti je moč, da le z združenimi močmi lahko klubuje svojevojnemu sovražniku. Narod doma danes ne vprašuje, kakšne narodnosti je njegov tovarš na bojišču. Cilj vseh je — svoboda. Slovenc, Srb, Hrvat, Črnogorec, Macedonec — vsi so si bratje po duhu in kri.

Kadar prejmejo pomoč od zaveznikov, ne vprašujejo, če je namenjena Slovencem, ali Srbov, ali Hrvatom, ali Črnogorcem, ali Macedoncem. Namenjena je JUGOSLOVANOM, ki so najpotrebnejši.

Tudi nobenega dvoma ni, da je bila Slovenija v sedanji vojni naboj pripravljena, upoštevana, okradena in razdražljena. Pomanjanje je veliko, polozaj skoraj brezupen, kajti ljudstvo si mora odigrati od ust še tisti mali košček črnega kruha, ki si ga je pristral in ga nudi hrabrim borcem, ki se borijo za narod. Vojska pride prva, civilno prebivalstvo sile drugo. Po tem pravev se bo ravnalo, tudi, ko pripravljajo prve ladje v jugoslovenske luke z pomočjo, ki jim bo bodo poslali ameriški Jugoslovani. Prvo potrebno bodo dobili najpotrebnejši, pa naj se nahajajo v katerem koli delu Jugoslavije. In zopet lahko rečemo: Slovenija je med najpotrebnejšimi, kajti trpeja je inše tri na posledicah italijanske, nemške in ogrske okupacije, kakor tudi na škodi, ki je nastala radi izdajalskega in postopanja onih ljudi, ki so radi osebnih ambicij osramotili narodno čast in rajšče sodelovali s sovražnikom, kakov pa je domačo vojsko.

To je nadaljni dokaz važnosti koristi in potrebe skupnega dela.

SEDANJI ODBOR RELIFNE AKCIJE ZDRUŽENEGA ODBORA

Častni predsednik: Louis Adamič (Sl.)

Predsednik: Zlatko Baljkovic (Hr.)

Podpredsedniki: Mile Mirkovich (Sr.); Joseph M. Martinac (Hr.); Michael E. vanoff (MAC);

Izvršni tajnik: Rev. Strahinja Maletich (Sr.)

Blagajnik: Mirko G. Kuhel (Sl.)

Direktor relifa: Devora Slevvers

Pomožna tajnica: Charlotte Muzar (Hr.)

Pomožna blagajnica: Ančka Traven (Sl.)

Odborniki: Geo Kovacevich (Sr.), Antony Lucas (Hr.), Fred A. Vider (Sl.)

Obstaja tudi narodni komitej in imenu njegovih članov bodo objavljena kasneje.

PISMO OD SINA IZ STAREGA KRAJA

Hudson — Cenjeno uredništvo: Pred nekoliko dni sprejel sem pismo od mojega sina iz Italije, katero vam priloženo pošljem, da ga priobčite v našem časopisu Edinstvo, da bo javnost znala in se bolj trdno uverila odkod so Partizani.

Kakor je razvidno iz pisma, imam dva sina v Narodno-ovsobodilnem in partizanski vojski, a tretji najmlajši star komaj 22 let, je pa že dal svoje mlado življenje, še pred dvema letoma v borbi za svobodo našega naroda. Nadalje je razvidno, cela občina Osilnica pri Kolpi, Kočevski Okraj, je v peplu v tudi moja hiša.

Pomislite, kako žalostno novico sem izvedel, pač tako žalostno, da me je pretrstela do srca, kar so meni in tudi moji družini prizadeli prokleti fašistovski zločinci. Pa kaj si morem sedaj pomagat, bojim se, da bom izgubil še ostala dva sina, ker vojska še ni končana.

Slovene, pridružene v naše podružnice ali ki neodvisno podpirajo naše delo, opozarjam predvsem na tole: Denar, ki ga bodo ameriški Slovenci darovali za relifno akcijo, ne bo zadostoval še za par občin ne, kaj te za vso Slovenijo, uklavči naše Primorje in Istrico, če se nam posreči zbrati pol milijona dolarjev, bomo lahko rekli, da smo zbrali veliko. Toda kaj je ta vstop v oblike hrane, oblike, obuvala, zdravil itd? Ti milijoni najbiš ne bodo slovenski milijoni, temveč ameriški, katere pričakuje novi odbor v kratkem času zbrati in od-

Raznoterosti iz Windsorja

Windsor — Kot znano, da ima Labor Progresivna Stranka svoje Klube po širini Kanadi, tako tudi tukaj pri nas v Windsorju ima svojih šest Klubov. Enega tvorimo Jugoslovani. Pred nedavnim so pa vsi šest Klubov priredili piknik in sicer dne 20 avgusta. Za večji uspeh piknika, vršilo se je kot navadno med sebojno tekmovalje. Vsak Klub si je izvolil svojo tekmovalko za kraljico piknika, tako tudi naš Klub, kateremu smo dali ime Tito.

Tekmovalje je bilo pred piknikom in posebno na dan piknika. Zmagala pa je tekmovalka Titovega Kluba, katera je dobila 90.000 glasov ali pa v denarni svoti \$900.00. Njeno ime je Ružica Rački, hčerka uglednih staršev, po narodnosti Hrvatica.

To je samo en primer moči organiziranih delavcev. Če pomislimo da je v tekmovalju sodelovalo precej na-

rodnosti in da si je vsaka prizadevala dobiti prvo mesto, potem je na svojem mestu, da gredo zasluge Slovencem, Hrvatom in Srbov v tem oziru, poleg tega pa popularnosti p r i l j u b l e n e g a maršala Tita, katerega im se izgovarja ob vsaki važni raspravi in je simbolični primer junija v danosti na rodov Jugoslavije.

Tukaj pri nas imamo krožek Jugoslovenskih žen, kateri štejejo prav lepo število članic in katere delajo vsak četrtrek za rdeči križ Kanade, ter za pomoč našemu narodu v starem kraju. Šivajo, likajo in čistijo razno zbrano obleko, ter pripravljajo zabojo.

Naš Klub Tito, kateri ima v najemu prostore, kateri so obenem služili za skladščino, smo tu znašali zadnje dni takor mravlje od vseh strani, moško žensko, otročje obleko, obutev ter druge raznoterosti, ki bodo prav pri-

še našim bratom in sestram v starem kraju.

Članice ženskega krožka pa tvorijo v teh prostorih, izgled manjše tovarne. Deset živilnih strojev je razvrščenih tu notri. Pridne in marljive članice pa z tako spremnostjo poganjajo te stroje, ter popravljajo in šivano obleko za ljudstvo v starem kraju tako, da je ob pomisli na vse to prav ginaljivo za pogledati.

Krožek je iz blagajne došloč \$60.00 za nakupitev blaga za otročje obleke. Kaj kmalu je bilo blago že v kroju, namreč otroče oblike razne velikosti. Kako neki bodo ti malčki veseli, ko bodo oblačili te obleke na sebe in se ob tej prilikl vprašali: Kdo nam je to poklonil? In odgovor bo, ženski krožki iz Kanade, tamdaleč čez morje, kjer so naši izseljenci. Od tam je prišel ta dar! Njihova srca bodo polna hvaležnosti, solze jim bodo zalivale oči od veselja, ko se bodo enkrat po dolgih treh letih strašnega trpljenja lahko oblačili v novo in čedno obleko — obliko, ki so bili navajeni dobiti od svojih staršev. Za njih bo to prazničen dan in menda nikdar pozabilen.

Ko sem se razgovarjal z sestrami, katere delajo v skladščiku, so rekle takole: Vse smo pridne in marljive in vse delamo kar največ moremo, vendar največja zasluga gre sestri, Katarini Crnek. O tem pa ni nobenega dvoma. Kajti kdor pozna rojakino Crnek, bo to potrdil. Ona si prav mnogo prizadeva v tem delu, za kaj ji z ponosom izrekamo tudi priznanje.

Drug interesantan predmet za razpravo s preživeliimi Jugosloveni bi mogel biti, da profesor Croce in njegov kolega v sedanjem italijanskem vladu, znani "naprednjak" in "demokrat" grof Sforzista voljna obsoditi italijansko obnašanje v Jugosloviji ali povedati kaj bi povojna Italija bila voljna storiti na račun odškodnine.

ZOJSA.

S PESMIJO V BOJ

Louis Adamič je pred krakim prejel slednje pismo od našega vojaka Stevana Popoviča (Camp I, H.Q.N. L.A.Y., C.M.F. Italy)

Dragi g. Adamič:

Po šestih mesecih katere sem prebil v ameriških bolnicah, kjer sem bil deležen njihovega znanega gospodljubja sem dospel v mojo vojsko v Italiji.

Tu pri naši vojski nahajate na nenavadne prizore: bolni uhajajo iz bolnic na fronto, a oni odločeni za delavne bataljone tudi uhajajo na fronto, ker jim je ljubje boriti se kot pa delati daleč od fronte. Tu se tekmuje kdo bo prej prispel v borbo. A v boj se gre s pesmijo; in to so one nowe pesmi ki govorijo o borbi in svobodi. Tu se zbirajo naši rodujubi iz Istre, ki so bili zasluženi pod fašistično Italijo.

Imel bi Vam mnogo pisati, ali vem, da niste dobro zdrav, kar mi vsi obzalimo in vemo, da ste preboleženi z delom v borbi proti naših narodnih sovražnikov. Naši ljudje dobro poznajo Vašo borbo za novo Jugoslavijo in čitajo vsa Vaša dela.

A sedaj Vas bom poprosil, da nam pošljete tiskani material na naznačeni naslov. Pozdravljamo komitet in Vas, izraziti naše hvaležnosti in našim borbenim pozdravom.

Smrt fašizmu! — Svoba da narodu!

Stevan Popovič.

pisala. Brat Vlade on je žod 1942 leta v partizanah. Dragi ata! Ko dobiš to moje pismo, javi se mi takoj, da bom vedel kako ti? Jaz bom za mesec odpotoval v domovino, samo ko završim radio telefonski kurs.

Končno sprejmi lepe pozdrave od Tvojega sina.

Leopolda.

Ápel na zapeljane "domobrance"

Slovenski narodni osvobodilni svet (SNOS) je meseča aprila dal natisniti letake in jih razpečal v vseh glavnih postojankah takozvane "domobranske vojske". Tu ponatisnjena vsebina ne rablja tolmačenja.

DOMOBRANCI!

Dne 20. aprila, na Hitlerjev rojstni dan, ste prisegli v Ljubljani, Kočevju, Grosuplju, Vrhniku, Ribnici in vseh ostalih domobrancih postojankah Hitlerju s sledečo prisojno:

"PRISEGAM PRI VSEM GOČNEM BOGU, DA BOM ZVEST, HRABER IN SVOJIM NADREJENIM POKOREN, DA BOM V SKUPNEM BOJU Z NEMŠKO OBORŽENO SILO, STOJEĆO POD POVEJSTVOM VODJE VELIKE NEMČIJE, SS ČETAMI IN POLICIJO PROTI BANDITOM IN KOMUNIZMU, KAKOR TUDI NJEGOVIH ZAVEZNIKOM, SVOJE DOLŽNOSTI VESTNO IZPOLNJEVAL, ZA SVOJO SLOVENSKO DOMOVINO KOT DEL SLOBODNE EVROPE. ZA TA BOJ SEM PRIPRAVLJEN ŽRTVOVATI TUDI SVOJE ŽIVLJENJE. TAKO MI BOG POMAGAJ!"

Ali se zavedate, kaj ste s tem storili? Ali se zavedate, kaj vse se skriva za temi besedami? Ali se zavedate, da ste pred vsem svetom in pred Vsemogučnim Bogom prisegli popolno pokorščino Hitlerju, prisegli ste pokorščino in zvestobo ter se zavezali za hrabrost nemški Hitlerjevi vojski in policiji — Gestapu, največjemu krvnikom in sovražnikom človeštva. Prisegli ste, da se boste borili proti svojemu lastnemu narodu, svojemu lastnemu bratom, ki že tri leta krvave zato, da bi naša domovina bila končno svobodna. Prisegli ste, da se boste borili proti zaveznikom svojega naroda, proti Angliji, Sovjetski Zvezzi, Ameriki, seveda tam, kjer bo smatral Hitler za potrebljeno. In ta bo proti lastnemu narodu v korist Hitlerjevi Nemčiji imenujete vi boj za slovensko domovino in za ta boj ste pripravljeni žrtvovati tudi življenje. S prisojno ste se javno zvezali s tisto armado, ki stoji danes na vseh frontah pred porazom.

Propadajoča Nemčija in vaši belogardistični voditelji, ki so se za denar prodali nemškemu Gestapu, so vas hoteli s prisojno prikleniti v hitlerjevske vrste, da bi tako z vašo krvjo reševali svoje protinarodne koristi. Zavedaj se, da je vam prisega nekaj svetega, zato so vas v Ljubljani na Stadionu po obhajilu in maši, ki jih je opravil sam ljubljanski škof dr. Rožman, v njegovi navzočnosti zaprisegli.

Ali boste morda zdaj še verjeli, da se boste lahko v odlöčilnem trenutku pridružili zapadnim zaveznikom? Vaši izdajalski voditelji z Rupnikom na čelu so vam s to prisojno dokazali, kako velika laž so vsa njihova taka in sklicna zagotavljanja. Sedaj vidite sami, da se je za temi zapeljivimi besedami skrivali pleklenki načrt Gestapa in njegovih belo-plavih plačancev, da čimveč Slovencev prisobijo za pomoč Hitlerju, svojemu zaščitniku. Na dan prisega pa vam je ljubljanski vodja SS policije Rosenber, ki ima na vesti umore stotin slovenskih talcev, tudi jasno in glasno povedal:

"S POMOČJO VELIKONEMSKEGA RAJHA SMO VAS IZVEŽBALI, OBLEKLI IN OBOROŽILI!"

Ali morete sedaj tajiti, da niste vsega dobili od Nemčev in to samo zato, da se borite proti svojemu narodu, ki ga je Hitler sklenil uničiti. V resnici ste torej švabobranici in ne domobranci.

Sedaj vam je končno tudi lahko že jasno, da vse izjave in grožnje vodilnih angleških in ameriških politikov in samega ministrskega predsednika Churchilla, ki so jih naslovili na Hitlerjevo pomagače, veljajo in polni meri tudi za vas. S svojo prisego ste tudi pred vsemi svetom pokazali, da se zavedate svojega zločinskega sovražovanja s Hitlerjem. Ali uvidite, v kakšno strašno zagonato so vas zapeljali vaši od Gestapa plačani belo-plavogardistični voditelji.

DOMOBRANCI!

Prisegli ste najhujšemu rablju vseh narodov, prisegli ste zvestobo in pokorščino tistim zločincem, ki so uničili cerkev in duhovščino na Stajerskem in Gorenjskem, od katerih rok kaplja kri nadolžnih žrtev, mož, žena in otrok. Prisegli ste pri polni zavesti, brez nujnosti, saj je toliko poti, preko katerih bi lahko prišli do svojega naroda, ki se bori za svoj obstoj in svobodo! Javno ste se zavezali s Hitlerjem!

TODA — ALI VAS PRISEGA ZLOČINCU VEZE?

SVOJCI NOVOZAPRISEŽENIH DOMOBRANCEV!

Ali veste kaj in komu so vaši očetje in sinovi prisegli? Ali veste, da si s tem zapirajo pot nazaj in da so na tem da onesrečijo vse vas? Po vsem tem se ne čudite vedno ostrejšim meram, ki jih proti njim in vam podvzemu nova narodna oblast. Ne čudite se, da vas bo zadelo pravčna sodba slovenskega naroda, pravčna sodba nove Jugoslavije in zavezniških sil Anglije, Sovjetske Zvezze in Amerike. Ker ste pomagaci okupatorja, ste vojni krvici in vse zavezniške države vas bodo v skladu z moskovsko deklaracijo zasedovali tudi do konca sveta in vas sodile!

ZAPELJANI IN PRISILNO MOBILIZIRANI DOMOBRANCI!

Vi, ki še niste naredili zadnjega koraka na svoji izdajalski poti in si še niste umazali rok na bratovsko krvijo, da se boste res borili proti svojemu lastnemu narodu in njegovi Narodno Osvobodilni Vojski Jugoslavije? S sovražovanjem v borbah proti Narodno Osvobodilni Vojski boste započatili svojo usodo in nične od vas ne bo ušel zasuženi kazni!

GORJE KRVNIKOM LASTNEGA NARODA!</

Zavezniški dolg jugoslo-vanskim partizanom

Svobodna Jugoslavija bo najbrž ena med prvimi od Zdrženih narodov dobila pomoč od UNRRA. Osvobodilni odbori gibanja Nacionalnega Osvobojenja, bodo odgovorni za delitev relifne pomoči. Bodriti zavezniške narode za samo svojo pomoč, je glavna podlaga delovanja UNRRA. Njeni uradniki bodo morda stopili v eno ali drugo državo, le da zagotovijo, da je relifna pomoč pošteno razdeljena med potrebe, nikakor pa ne z tem namenom, da zasežejo uradno kontrolo nad razdelitvijo poslanih zalog. Prej je bilo naznanjeno da UNRRA pošle svoje nadzorne uradnike, kar pa je odklonil maršal Tito, kakov tudi pomoč ako to pomeni, da se bo vršila delitev pomoči izključno pod nadzorstvom UNRRA.

Jugoslovanski Partizani zaslužuje toplo zahvalnost z strani zaveznikov. Pod vodstvom Josipa Broza, sedanjem maršalom Titom, narodi Jugoslavije so se dvignili v borbo proti nazi-fašizmu, dva dni po kapitulaciji kabine Princa Pavla. Nad eno leto uspeh odpora ljudskega gibanja ni bil znan v svetu, ker zato je skrbela bivša jugoslovanska vlada v Londonu. V oktobru leta 1941, partizani so dosegli sporazum za enotno akcijo z generalom Mihajlovičem, toda ko so Nemci izvedli ofenzivo, Četniki so zbežali in izdali Titovo armado. Tito sam, ravno da je ušel gotovi smrti, ter poleg tega topot je vincičena tovarna, katera je izdelovala municijo za Partizane. Tito je moral začeti zopet na novo organizirati armado in je dosegel pomoč z strani ogromne večine naroda. Njegova armada se je oborjevala z orožjem, ki ga je odvzela od nacistov.

V jeseni leta 1941, Tito je reorganiziral glavno komando in zdržal patriotske sile Jugoslavije. V vsaki osvobojeni vasi, namreč, sestanku vaščanov, so izvoljeni vaški Osvobodilni odbori, kateri so obveščali ljudstvo o resničnem stanju ter dajali vodstvo v borbi proti sovražnika in z tem pomagali Osvobodilni armadi. Na tačnici se je oborjevala, zlagala z hrano in naraščala Titova armada.

Že jeseni 1942 leta partizani so izgnali sovražnika iz precej velikega obsega ozemlja, zapadne Srbije, vzhodne in zapadne Bosne, Slovenije, Hercegovine, Dalmacije in drugih krajev Hrvatske. Spomladji leta 1943 je bilo osvobojeno skoraj celo Dalmatinsko morsko obrežje. Dosegli so zvezo z partizanskimi silami v Albaniji, Grčiji, Bolgariji in Rumuniji ter tako pripravili podlago za zavezniško invazijo.

V pričetku tega leta Tito je poveljal armadi 250.000, kateri je zadrževala večjo nemško vojaško silo, kakov pa zavezniška 5 in 8 armada v Italiji.

Izjava majorja Randolph Churchillia o moči Narodno-osvobodilnega gibanja sloni na podlagi uspeha maršala Tita, kateri je uspel zediniti vse nacionalne, politične in verske grupacije obenem proti zunanjim okupatorjev kakor domačim fašistom. Več kot to, dokler so partizani se odločno borili proti okupatorjev, so obenem ustavili tudi demokratično oblast. V novembri 1942 leta, vršilo se je zborovanje v Bihaču, kjer je izvoljen Anti-fašistični Svet od 65 članov. Njegova dolžnost je bila takoj vstanoviti administrativno oblast v osvobojenih krajih ter podvzeti nadaljnje kroake glede nujnih zalog in pomoči Narodno-osvobodilni armadi. Leto pozneje in sicer po vstanovitvi Osvobodilne Fronte v Hrvatski, Sloveniji in Črni gori, vstanovljena je začasna narodna vlada pod predsedništvo dr. Ivana Ribar. Ta vlada sestavlja šest federalnih enakopravnih narodnih e-

Niti pedi naše zemlje ne sme ostati pod tujčevu oblastjo

(Iz 2 strani) Javljaj se mora človek, le po-napravi. Pokažimo še mi milovalno smerjati. Imeli so Trst in še Reko in Zader, ali smo imeli zato mir pred njimi? Ali nas niso napadli kot razbojniki ob prvi priliki ki so jo imeli? Mi jim lahko damo vse kar imamo, tudi srajco iz sebe, pa ne bomo imeli miru od njih. Preveč dajo na zemljepis. Italija s prezirom na o-zemljo svojih sosedov. Laška demokracija naj nikogar ne var. Ali ni bila to "demokratična" Italija, ki nas je oropala po zadnji vojni. Saj so celo naši "volditelji" risali kot vzgledno obnovno Musolinijeve vlade v Italiji. Toda "demokrati" po vzoru Sforze, bodo demokratični tako dolgo, dokler bodo čutili udarse, ki so jih dobili v tej vojni in nič več.

Končno moje mnenje je, da ne obstoji nobena nevarnost za vojno med Jugoslovijo in Italijo v bodoče, pa tudi če jim še Benetke vzamemo. Tista Italija, kateri je par grških divizij izobil vso bojevitost iz glave in tako kratkem času, ne bo predstavljala nobene nevarnosti za bodočo Jugoslavijo.

Grof Sforza je v enem svojih govorov v Rimu izjavil, da že Trst pripade Jugoslaviji, bi to bil povod za novo vojno kasneje. Taki iz-

V blag spomin Johnny - ju Kosmrl

Bilo je v letu 1942, ko sem se osebno seznanil s Johnnym Kosmrlom. Seznala sva se ob prilikih skupne konvencije kanadskih Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki se je vršila dne 2 in 3 maja leta 1942, v Toronto. Toda o njemu sem slišal zelo dober glas pred tem. Namreč bil tajnik prejšnje skupne organizacije Slovencev, Hrvatov in Srbov v Sudbury, za pomoč stari domovini. Zato je bilo moje zanimanje temveč se srečati z brhkim, prav lepe in močne postave,

vedno veselega obraza in spoštljivega ponašanja, tipičen izraz bistrounosti slovenske mladine mlađenčem.

Kaj z navadnimi besedami vsa se seznanila in si se počasno seznanila s Johnnym Kosmrlom. Seznala sva se ob prilikih skupne konvencije kanadskih Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki se je vršila dne 2 in 3 maja leta 1942, v Toronto. Toda o njemu sem slišal zelo dober glas pred tem. Namreč bil tajnik prejšnje skupne organizacije Slovencev, Hrvatov in Srbov v Sudbury, za pomoč stari domovini. Zato je bilo moje zanimanje temveč se srečati z brhkim, prav lepe in močne postave,

se je imenoval: "Pokret za pomoč stari domovini" v tri nacionalna pokreta Zveza Kanadskih Slovencev, Zveza Kanadskih Hrvatov in Zvezda Kanadskih Srbov.

Na drugem zasedanju konvencije so bile izvoljene tri komisije, namreč delegacija od vsake nacionalnosti, je sestavljala omenjene komisije. Dolžnost komisij je bila, da vsaka na svojem nacionalnem polju stavi provizoričen program, kateri pride zopet na skupno razsprova- celotne delegacije treh bratovskih narodov za odobritev.

Slovenskih delegatov na

je bilo osem, celo premalo število da bi sestavili celoten začasni glavni odbor. Zelo velik problem je pred nami, je pripomnil Johnny. Kako ga bomo izvedli in kako dosegli uspeh, je bila njegova precej težka skrb. Po daljšem posvetovanju sami med seboj smo prišli do zaključka, da formalno sestavimo glavni odbor in sprejememo načrt za reorganizacijo, oziroma vstanovitev Zveze Kanadskih Slovencev.

Johnny je ob tej priliki bil izvoljen v glavni odbor Zvezde, kot predstavnik Slovenske mladine v Kanadi. To dolžnost je sprejel draga volje posebno ko smo sprejeli načrt, da gremo na delo za prvi slovenski časopis v tej deželi.

Tako po konvenciji, Johnny je šel na delo. Načrtoval je vse potrebno za prvo kampanjo Edinosti. Nekoliko bolj privatnih pisem je napisal v prvih dveh tednih in se že radoval ob rastotem uspehu. Včasih je napisal pismo potem ko je prišel iz nočne šihte, namreč dobre misli, kako bi bolj utrjeni z tem ali onem. Vsa-knjegovo pismo je bilo pre-žeto v vero v uspeh, toda vedno je pripomnil, češ saj to je moje le skromno mišljenje. Vse to izraža njegovo iskrenost napram delavskemu in narodnemu pokretu, za katerega je bil pripravljen žrtvovati svoje mlađe zivljence.

Kot vneti anti-fašist, vzenen primer slovenskega mladinci, kateri je vedno čislal svojo narodnost, Johnny je nadvse ljubil svojo mater, sestre in sorodnike. O temu nam pojasni naslednje:

"Tako drugačno dne ob konvenčnem zasedanju, pre-dno smo se pripravili za ko-silo, Johnny se ni mogel pre-magati, da bi ne naznani mami, kje se nahaja, kaj de-lia in celo kaščna je juha za kosilo, namreč da ni taka, kakov jo mati skuha. In res po nekoliko sekundah predno je dobil spoj, že predno je dobil spoj, že je govoril iz Toronto z svojo mamo v Sudbury. Vprašal sem ga, kaj zaprav je po-menega pogovora, na kar je odvrnil: "I glej ga no!" Mati so v skrbah za mene in je moja dolžnost se oglašati, da ji olajšam skrb. Sicer pa mati je le sama ena mati, in jaz jo ljubim nadvse, je z priljubnim nasmehom pripomnil Johnny.

Poleg že omenjenih izbor-nosti, ki so se izražale pri Johnny-ju, dobimo tudi dru-ge. Namreč točnost. Njega niso ovirala mlađa leta, da bi ne izvršil svoje dolžnosti napram organizaciji in prav posebno napram listu. Do-stikrat je prezrl osebno raz-vedril in posvetil ves svoj prosti čas za izgraditev Zveze Kanadskih Slovencev in pridobivanjem novih naročnikov za Edinost. Prav lepo število dopisov je napisal takoj v začetku, tudi pozneje od vojakov. Nikdar ni pozabila načrtnih ranah podlegel dne 13 septembra v bolnišnici v Angliji.

Toda Johnny nam zapušča ne samo vzoren primer lepega vedenja, točnega in za-vestnega člana Zveze Kanadskih Slovencev, ampak nam daje primer, da sledimo njegove stopnje z delom pri organizaciji do uresniči-tev idej, za katere je on po-ložil svoje mlado življenje. Njegove ideje so bile tesno vezane z idejami borbenih mladih Slovenije in Jugoslavije, katera danes polaga neomajane stebre novemu in srečnemu življenu narodov Jugoslavije. Ideja vseh poštenih rodoljubnih bojevnikov, kateri so pripravni žrtvovati tudi poslednjo kaprivi, da se odstrani krivica in za zasije solnce svobode.

V poslednjih pismih, ki jih je napisal svoji materi že potem ko je bil ranjen, vedo da bodo mati v skrbih radi njegovih ran, je pre-pričevalno korajšil tako svojo mater, sestre, svaka in druge, kakor tudi svoje oče prijatelje. Kaj rad je pripomnil, saj ni nič hudega in bom kmalu zopet dober. Drugo pismo bom že z svojo

Junaška obramba Sevastopolja

Spisal PodADMIRAL, F. Oktyabrsky
(Prevedel J. Smrke)

Bil je ranjen v jetra. Z pomočjo stežnice ranocelik Gajek, je izvršil nemudoma operacijo, odstranil iz jetre drobec, ki je tehtal okoli sedemdeset gramov.

Par dni pozneje Bezruk, kateri se je počutil izvrstno, je bil prepeljan v zaledje v nadaljnjo zdravljenje. Ko je popolnoma okrevl se je vrnil v Sevastopol z namenoma obišče bolnišnico in stisne roko možu, ki mu je rešil življenje.

Zopet eden drugikrat je imel ranocelik Gajek nekaj mornarja na operacijski mizi z drobec v lobanji. Njegov obraz je bil bled in brez življenja. Ampak Gajek mirno in zaupno je opravil operacijo. Drobec težak petintrideset gramov je bil izvlečen iz pacientove lobanje. Vsaki dan je šel Gajek pogledat v odelok, kjer se je nahajal njegov pacient, da vidi kakor se počuti. In vsakič je videl, da se življenje vedno bolj svetilo iz oči ranjene mornarja. Kmalu potem je bil sposoben za prevoz v zaledje.

Pred kratkim je dobil pismo od tega mornarja.

"Dragi Vladimir Fedorovič... je je pisan: Z besedami ne morem izraziti veselja, katerega sedaj uživam. Ti si mi rešil življenje. Jaz bom zopet kmalu v vrstah, ter bom zopet zmožen, da dam tem nadutim fašistom poskusiti kar zaslužijo."

Moje najprisrješje pozdrave... Ranocelik Valentina Anisimova, je ljubljena od vsega v bolnišnici. Pacienti jo kličeta: "Mati." Ta trdnika, nikoli utrujena sovjetska žena, dela noč in dan pri operacijski mizi. In tudi ne pozabi ranjencev po operaciji, ampak jih obiskuje v njihovih odeljenjih, ter jim vlivajo in pogum v njenimi prijaznimi besedami. Nikdo ne ve, kdaj ona spi.

Ranocelik Lipkin in Černukha (Poljska strežnica) Marusja Jeremenko, so med mnogimi kateri so popolnoma nesebični pri njihovem delu. Ne samo moštvo v armadi, ampak tudi prebivalci Sevastopola, so vedeli o delu tega izvenrednega štaba zdravnikov v podzemljiski bolnišnici.

Neki dan družina P. Olejnikova, katera se je zdravila tukaj, je poslala pismo v bilnišnico.

"Z dna našega srca, se vam zahvaljujemo ranoceliku Hara, Černukha in Kuznečku za njihovo dragoceno in plemenito delo v povrnitvi k življenju tako mnogim branilec naše ljubljene domovine..." je bilo rečeno v tem pismu.

Ranocelik, strežnica, poljske strežnice, redarji, vsi so delali nesebično v povrnitvem življenju in moči odličnim čempijonom Sevastopola.

Podzemsko mesto

M. Turovski.

V prostranem zakopu, kjer je bil novi šampanjec shranjen že leta in leta, glas čevljarskih kladi v brzjenih šivalnih strojih, je sedaj bilo slišati. Tukaj so nastanjene delavnice oblike in obuvala za fronto. Od tukaj se zalaža fronta z uniformami, spodnjo obleko itd.

V težavnih dneh obleganja, žene so prišle semkaj da naredne nekaj za fronto, tako da bi junaškim branilecem ne manjkalo ničesar.

(Nadaljuje se prihodnjic)

Vabilo na večerinko

ZAHVALA ZA POMOČ

Ahmesburgh — Kakor je bilo poročana v časopisih o strašnem požaru, kateri je včasih vred, tako da ni meni in moji družini ostalo nič drugega razen kar smo imeli na sebi ob času požara. V takem slučaju si lahko vsak misli, kako smo bili nesrečni.

Te naše nesreče niso prezeli ljudje usmiljenih srce, zato mi je dolžnost da se vsem, ki so nam prihiteli v pomoč prav iz srca zahvalim. Nabiralne pole in prošnje so bile poslane vsem odsekom VPZ. Bled od katerih sem prejel denarno pomoč kot sledi:

Odsek št. 1. Kirkland Lake \$61.00; odsek št. 2 Val D'Or \$39.00; odsek št. 6 Vancouver \$5.00; odsek št. 7 Port Arthur \$28.00; odsek št. 8 Pascals \$15.00; odsek št. 13 Hamilton \$4.00; odsek št. 14 Kirkland Lake \$8.00 in odsek št. 11 Toronto \$20.00.

Torej posebno lepo se zahvalim vsem, ki so sprejeli nabiralne pole in so se trudili da so nabrali omnenje vsote od ljudi, ki se zavedajo, kako je človeku kadar ga doleti nesreča. Saj je staro pregor prav, da kdor ti je dober prijatelj ob nesreči se pokaže.

Vsem skupaj, ki so darovali denarno pomoč se iskreno zahvalim jaz in moja družina. S tem sta mi storili tako veliko pomoč, kateri si bomo zapomnili in če bomo kolikor mogli komu kaj pomagati v slučaju nesreč, ker ta nikdar ne počiva, storili bomo to drage volje.

Zahvaliti se moramo tudi Rudolfu Kordišu in Joe Prus, katera sta vsaj par stvari rešila po požaru. Lepa hvala tudi družini Edward Lovšinu in Johnu Kebe, ki sta nam bila v veliko pomoč v naši nesreči.

Torej vsem skupaj še enkrat iskrena hvala. Pozdrav vsem Slovencem in Slovenkam širom Kanade.

John in Any Janković.

Sirite čitajte in postanite

naročnikom Edinosti